

УДК 94(477)

Руслан Гусак

НАЦІОНАЛІСТИЧНА СКЛАДОВА ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ В 1921–1939 РР.

У статті наведено основні фактичні дані про діяльність ОУН на західноукраїнських землях у 1921–1939 рр., проаналізовано причини зростання популярності національної складової серед молоді у порівнянні з демократичною і комуністичною.

Ключові слова: західні українці, визвольний рух, національна боротьба, націоналізм, міжвоєнний період.

В умовах незалежної України осмислення шляхів і методів боротьби за державність на теренах західноукраїнських земель в період 1921–1939 рр. постає актуальною проблемою вітчизняної науки з урахуванням трьох основних ліній: демократичної, комуністичної та націоналістичної й різних, часом протилежних, оцінок методів і результатів цих змагань. Реалії сьогодення ще раз переконують у тому, що в суспільстві відсутня єдина точка зору (історична пам'ять). Діаметрально протилежні оцінки тих чи інших історичних подій вимагають від істориків всебічного та об'єктивного висвітлення діяльності українського визвольного руху і сприяння процесу національного примирення. У цьому контексті значне наукове зацікавлення становить дослідження історії політичних партій та організацій, серед яких визначне місце посідає Організація українських націоналістів (ОУН). Історична спадщина ОУН є однією з ключових тем, як польсько-українського, так і російсько-українського діалогу, який покликаний налагодити добросусідські міждержавні стосунки.

З другої половини 80-х років ХХ ст. український національний рух постійно перебуває в центрі наукових зацікавлень вітчизняних істориків – йому присвячено тисячі розвідок і наукових статей. Можна стверджувати, що зібрано й введено в науковий обіг значну частину фактичного матеріалу, однак його концептуальне опрацювання – справа подальших досліджень. Дослідженню діяльності ОУН присвячено чимало праць радянських, українських, польських та інших зарубіжних дослідників. Зазвичай, оцінки цієї діяльності пов'язані з ідеологічною позицією дослідника, тому виникає необхідність в неупередженому узагальненні з урахуванням сучасного наукового доробку.

У радянській історіографії виділився цілий напрям досліджень, який спеціалізувався з історії українського націоналізму та Греко-католицької церкви. В окремих публікаціях діяльність "українських буржуазних націоналістів і уніатів" прагнули дати деякі радянські автори, зокрема – С. Даниленко [1], К. Дмитрук [2], В. Добрецов [3], В. Замлинський [4], В. Маланчук [5], В. Масловський [6], І. Мигович [7],

О. Уткін [8], В. Чередниченко [9] та інші. У дослідженнях “націоналістично-уніатських злочинів”, “релігійного мракобісся”, “зради інтересів українського народу”, “апостольської місії на Сході”, “союзу хреста і тризуба”, “альянсу уніатства з націоналізмом та фашизмом”, “критики буржуазних фальсифікацій історії України”, крім преси та спогадів, ними використовувалися документальні джерела радянських спецорганів. У них подавалася викривлена інтерпретація джерел з котрої націоналізм і церква поставали “невеликою бандою наймачів”, “лютих псів”, “катів свого народу” котрі прагнули влади та грошей від ворожих капіталістичних держав.

Адміністративно-територіальний поділ українських етнічних територій між різними державами, перебування українців під гнітом іноземців спонукало до національно-державницьких тенденцій. У цьому аспекті зростає значення національно-визвольних рухів, які безпосередньо впливали на формування, становлення та утвердження національної ідентичності. За роки незалежності України вийшла ціла низка праць, присвячених проблематиці дослідження. Частково питання визвольних рухів у Західній Україні розглянуті в узагальнювальних розвідках І. Андрухівка [10], В. Барана і В. Токарського [11], О. Єгрешія [12], П. Костючка [13], М. Кугутяка [14], М. Литвина, О. Луцького і К. Науменка [15], О. Рубльова і Ю. Черченка [16], М. Сенюка [17], В. Ходака [18], Б. Яроша [19] та багатьох інших.

Мета статті – дослідити націоналістичну складову визвольного руху на західноукраїнських землях упродовж 1921–1939 рр.

Об’єкт – визвольний рух на західноукраїнських землях міжвоєнного періоду.

Предмет – діяльність ОУН в окреслений період, як складова ланка національно-визвольної боротьби.

Поразка вітчизняних визвольних змагань 1917–1921 рр. й безперспективність спроб демократичним шляхом захистити право нації на самовизначення, з одного боку, й крах прорадянських ілюзій – з іншого, штовхали частину західноукраїнської спільноти, насамперед молодь, до пошуків іншого шляху. Реакцією на польський терор стало утворення старшинами Української Галицької армії і Січових стрільців 31 серпня 1920 р. у Празі Української Військової Організації (УВО), яка ставила за мету продовжувати збройну боротьбу за “самостійність України”. З липня 1921 р. організацію очолив полковник армії УНР Є. Коновалець (1891–1938 рр.). Членами організації були представники різних політичних партій і переконань. УВО здійснила низку саботажницьких і терористичних актів проти представників окупаційної польської влади. На знак протесту 25 вересня 1921 р. бойовик УВО С. Федак вчинив у Львові замах на маршала польської держави Ю. Пілсудського і воєводу О. Грабовського. Відгомін мали кампанії саботажу й терористичні акти над українськими угодовцями (1922 р.), експропріаційні акції (1924–1926 рр.) тощо.

У пошуках зовнішньої підтримки начальна команда УВО налагодила зв’язки з військовими й розвідувальними колами Німеччини та Литви. Є. Коновалець звертався про субсидювання навіть до керівництва УСРР. Спроби співпраці з більшовиками були суто ситуативними й не мали серйозних наслідків. Водночас питання про взаємини більшовицької адміністрації Наддніпрянщини з УВО, принаймні у 1920-х рр., потребує ще ґрунтовного неупередженого вивчення. У радянській історіографії воно трактувалося прямолінійно як непримиренний антагонізм між “націоналізмом” (УВО–ОУН) та “інтернаціоналізмом” (більшовицька адміністрація). Насправді ж до кінця 1920-х рр. цей антагонізм був доволі умовним. Якщо Політбюро ЦК КП(б)У 7 квітня 1924 р. ухвалило відхилити пропозицію Є. Коновальця про субсидювання УВО, то це свідчить, з одного боку, що переговори щодо цього велися, з іншого – влада УСРР віддавала перевагу підтримці комуністичного диверсійно-повстанського руху у східних воєводствах Польщі. До речі, останній мав з акціями УВО у Західній Україні спільний знаменник – антипольське спрямування [16, с. 262; 20].

Упродовж 1925–1929 рр. тривало об’єднання націоналістичних груп у Західній Україні та за її межами. У 1925 р. у Чехо-Словаччині “Українське національне об’єднання”, “Союз визволення України” та “Союз українських фашистів” злилися в єдину організацію – “Легія українських націоналістів” (ЛУН). Наступного року студентські групи у Галичині об’єдналися у “Союз української націоналістичної молоді” (СУНМ). У процес консолідації націоналістичного табору включилася й УВО. Після кількох підготовчих конференцій представники УВО, СУНМ, ЛУН та “Групи української націоналістичної молоді” (ГУНМ) зібралися на перший конгрес українських націоналістів, який відбувся у Відні 28 січня – 3 лютого 1929 р. й проголосив утворення Організації Українських Націоналістів (ОУН). Керівним органом ОУН став Провід українських націоналістів, обраний на I конгресі з представників усіх українських земель: Є. Коновалець (голова), члени – Д. Андрієвський, Ю. Вассиян, Д. Демчук, М. Капустянський, П. Кожевніков, Л. Костарів, В. Мартинець, М. Сціборський, Я. Дуб, головний контрольний – Я. Моралевич. Осідками ПУН у міжвоєнний період були Женева (1929–1936 рр.) та Рим (1936–1940 рр.).

Утворення ОУН було реакцією на поразку визвольних змагань 1917–1921 рр. й проявом продовжувати боротьбу за відновлення самостійної Української держави. Єдиним успішним засобом організація вважала революційні методи боротьби проти окупантів України. На тактику й характер політики ОУН вирішальним чином вплинуло переконання, що за невдачу визвольних змагань відповідають насамперед українські соціалістичні партії та їх інтелігентський провід й що демократія себе не виправдовує у жорстких умовах боротьби за незалежність.

Ідеологія ОУН ґрунтувалася на засадах нового інтегрального українського націоналізму, що їх опрацьовували колишній член УСДРП Д. Донцов (1883–1973 рр.) та інші теоретики [21]. Інтегральний націоналізм істотно відрізнявся від свого ліберального попередника XIX – початку XX ст. – він проголошував націю абсолютною цінністю й вимагав цілковитого підпорядкування їй інтересів окремого індивідуума, наголошував роль вождя – керманіча й національної еліти, що уособлювали “волю нації”, відкидав ліберально-демократичні цінності як деструктивні для національної єдності.

Певний вплив на формування новітнього вітчизняного націоналізму мав міжнародний фашизм. Твори Д. Донцова міжвоєнної доби рясніють цитатами з Б. Муссоліні й А. Гітлера. Він неодноразово й демонстративно висловлював захоплення обома тоталітарними лідерами, до яких невдовзі долучився й іспанський диктатор. У “Книгозбірні Вістника” видав їх життєписи, ентузіастично вітав перемогу націонал-соціалізму у Німеччині, вбачаючи у ньому силу, спроможну знищити російський більшовизм його ж методами [22]. У донцовському “чинному націоналізмі” можна виявити низку паралелей із фашизмом: культ боротьби, ідеї ієрархізованого суспільства, провідної меншості, правлячої касты, войовничий антимарксизм й антилібералізм тощо.

ОУН також зазнала певного впливу фашизму, як за посередництвом Д. Донцова, так і з італійських першоджерел. Попри усі впливи тоталітарних ідеологій і держав, а також їх керманічів, існувала й засаднича відмінність від фашизму. Український націоналізм виступав ідеологією бездержавної, пригнобленої нації, речники якого шукали тактичної зброї для вирішення стратегічного національного завдання – відродження Української самостійної соборної держави. Варто зауважити, що, захоплюючись італійським фашизмом й намагаючись використати його досвід, діячі ОУН одночасно доволі критично ставилися до німецького націонал-соціалізму, насамперед його расової доктрини. Співпраця ОУН з гітлерівцями наприкінці 1930-х рр. пояснювалася не ідеологічними, а насамперед прагматичними міркуваннями – сподіваннями на допомогу Німеччині у відродженні незалежної України. За взірць брався наявний історичний досвід – події 1918 р. Безпосередніми учасниками й свідками їх було чимало лідерів українського націоналістичного руху (Д. Донцов, Є. Коновалець, А. Мельник та ін.).

Згідно з визначенням І. Лисяка-Рудницького, рушійною силою українського націоналізму був “патос національно-визвольної боротьби”: “Його досягненням було насичення динамізмом пореволюційної дійсности та забезпечення тривалости боротьби після програних визвольних змагань. Але цю розбурхану національну енергію націоналізм скеровував у річище політичної системи, що своєю суспільною суттю перегукувалася з тоталітарними течіями в повоєнній Європі... Найближчих родичів українського націоналізму слід шукати не так у німецькому нацизмі чи італійському фашизмі – продуктах індустріальних і урбанізованих громадянств, як скорше серед партій цього типу в аграрних, економічно відсталих народів Східної Європи: хорватські усташи, румунська Залізна Ґвардія, словацькі глінківці, польський ОНР (Obóz Narodowo-Radykalny) тощо” [23, с. 239–240].

У практичній політиці ОУН застосовувала тактику “перманентної революції”, що передбачала постійні збройні акції проти окупантів, аж поки революційне кипіння не вибухне всенародним повстанням. Досягненню цієї мети слугували численні терористичні акти. Особливо вони почастишали, коли крайовим провідником ОУН на західноукраїнських землях (ЗУЗ) став С. Бандера (1909–1959 рр.). Резонанс мали напад на консульство СРСР у Львові (22 жовтня 1933 р.) на знак протесту проти Голодомору в Україні, убивство директора Української державної гімназії у Львові І. Бабія (25 липня 1934 р.), обвинувачуваного у національній зраді та міністра внутрішніх справ Польщі генерала Б. Перацького (15 червня 1934 р.). Остання акція спричинила арешт значної групи діячів ОУН й серед них керманіча на ЗУЗ. Виступ С. Бандери на судовому процесі набув широкого розголосу. Головний обвинувачуваний та деякі його соратники були засуджені до смертної кари, але невдовзі помилені й засуджені до довічного ув’язнення [24, с. 389–398]. Легальні українські партії та глава Греко-католицької церкви митрополит А. Шептицький засудили терористичні акти ОУН.

Впливова політична сила Західної України – Українське національно-демократичне об’єднання (УНДО) суперечливо ставилася до політики і тактики УВО-ОУН. Офіційно своєї позиції націонал-демократи до 1930 р. не декларували. Однак частина лідерів УНДО, на чолі з Д. Паліївим, підтримувала політичний курс УВО. Інша частина проводу УНДО, на чолі з В. Мудрим, із застереженням ставилася до політичної практики УВО-ОУН. На закритих засіданнях ЦК УНДО вони

засуджували революційні методи їх діяльності. У зв'язку з нападом 6 березня 1929 р. бойовиків на пошту у Львові, редактор “Діла” В. Мудрий на засіданні 30 березня запропонував публічно засудити подібні акції. Хоча значна частина політичних діячів підтримала його, однак було вирішено позицію УНДО не оприлюднювати [25, с. 449–450].

Окреме місце в суспільно-політичному житті краю займала відновлена в 1920 р. Комуністична партія Східної Галичини (КПСГ). З 1923 р. Комуністична партія Західної України (КПЗУ), яка виступала ініціатором створення “єдиного фронту” польських, українських і єврейських робітників у боротьбі за соціалізм і возз'єднання з УСРР. Однією з причин, через яку КПЗУ не домоглася успіху в боротьбі за створення єдиного робітничого фронту, були “внутрішні труднощі, які переживала партія” [26, с. 28]. Проте відсутність чіткої політичної лінії з національних і організаційних питань призвела до розколу і напружених відносин з Комуністичною робітничою партією Польщі. Внутріпартійна криза і новий курс радянської політики в Україні в кінці 20-х – на початку 30-х років спричинилися до послаблення впливу КПЗУ. Драматичні події – згорання українізації, суцільна колективізація, голодомор 1932–1933 рр. підірвали радянофільські настрої у Західній Україні.

Таким чином, методи фізичної розправи з політичними противниками були буденним явищем на західноукраїнських теренах у міжвоєнному часі. Від цього потерпали ті, кого тогочасна сталінська тоталітарна система називала “ундо-фашистами”, тобто представники українських демократичних кіл некомуністичної й водночас не націонал-екстремістської орієнтації. Націоналістичне підпілля 1930-х рр. набуло ознак масового руху. Масовість, а з нею й випадковість добору неофітів, спричиняли й поважні проблеми – утрудненість ретельного добору пдних кандидатів й своєчасного попередження чи виявлення ворожої агентури, а то й відсіювання випадкових осіб, яких легко було підкупити. Характеризуючи “ту сумну сторінку підпілля, якою було пронизання його рядів польськими поліційними конфідентами”, І. Кедрин-Рудницький наголошував: “Політичні процеси виявили насичення ОУН поліційними агентами: це був неминучий наслідок масовості членства, причому на руку поліції йшли однаково українська бідність, коли поліція вербувала на свою службу бідних хлопців за бідний гріш, – і молодий вік підпільників, незагартованих і невідготованих психічно до такої ролі. Арештованих можна було тероризувати і погрозами та одночасними обіцянками прощення, волі і протекції намовляти до донощицтва” [27, с. 162, 223].

Не лише з польською поліцією та її агентурою мала справу ОУН. Набагато більшу небезпеку для націоналістичного підпілля становили спецслужби СРСР та Німеччини. “Українське підпілля сформувалося тоді, коли російські революціонери, переможці знаменитої охранки й геніальні практики мистецтва перевороту, з легкістю проникали усередину революційних й терористичних угруповань заледве не у цілому світі, – зауважував В. Бончковський. – У першу чергу цікавило їх українське підпілля у Польщі, спроможне обійняти радіусом своєї дії, особливо за польською допомогою, обшари Великої України. Отже, метою й завданням советської інспірації було спрямування його вістря проти Польщі й знищення тим самим одночасно можливості польсько-української співпраці, як і унеможливлення проникнення його діяльності на власний терен. Завдання те не було особливо складним, оскільки вже довший час в українському суспільстві у Польщі побувала фальшива візія советської України – “як-не-як української держави над Дніпром”. Пізніше стверджувалося, що наддніпрянські українці самі борються за визволення й не потрібно їм перешкоджати. Постійно й з наголосом підкреслювалося, що завданням українців на Заході має бути боротьба з Польщею й недопущення до згоди з державою за жодних умов” [28, с. 72–73].

Таким чином, послідовність і безкомпромісність українських націоналістів напередодні Другої світової війни справляли чималий вплив на західноукраїнську молодь, в той час як старше покоління розважливо схилялось до легальних українських партій. Відсутність комплексної програми розв'язання “українського питання”, виразні шовіністичні наміри відносно колонізації західних українців, глухі кути в культурному і соціальному просуванні “русинів” в Другій Речіпосполитій породжували стихійний опір. Нова розстановка політичних сил, перегрупування і реорганізація політичних партій засвідчувала істотну суспільну радикалізацію настроїв та активізацію крайніх політичних течій. Жорстка розправа польського і радянського режимів з українством спонукали до збройних антиокупаційних виступів УВО–ОУН.

Список використаних джерел

1. Даниленко С. Т. Дорогою ганьби і зради / С. Т. Даниленко. – К.: Наук. думка, 1970. – 360 с. 2. Дмитрук К. Е. Безбатченки. Правда про участь українських буржуазних націоналістів і церковних ієрархів у підготовці нападу фашистської Німеччини на СРСР / К. Е. Дмитрук. – Львів: Каменяр, 1974. – 239 с. 3. Добрецова В. В. Націоналізм і релігія на службі антикомунізму: Про контрреволюційну діяльність буржуазно-націоналістичних і клерикальних організацій на західноукраїнських землях у 20-х – 30-х роках та боротьбу проти них прогресивних сил / В. В. Добрецова. – Львів.: Вища школа, 1976. – 204 с. 4. Замлинський В. Шлях чорної зради / В. Замлинський. – Львів: Каменяр, 1969. – 168 с. 5. Маланчук В. Ю. Торжество ленінської національної

політики (Комуністична партія – організатор розв'язання національного питання в західних областях УРСР) / В. Ю. Маланчук. – Львів: Книжково-журнальне вид-во, 1963. – 696 с. 6. Масловський В. І. В боротьбі з ворогами соціалізму: Очерки історії класової боротьби на селі в період побудови основ соціалізму в західних областях України. 1939–1950 / В. І. Масловський – Львів: Гос. ун-тет ім. І. Франко, 1984. – 187 с. 7. Мигович І. І. Преступний альянс: О союзі уніатської церкви і українського буржуазного націоналізму / І. І. Мигович. – М.: Політиздат, 1985. – 190 с. 8. Уткін О. І. Унія: шлях зради і ганьби / О. І. Уткін. – Ужгород: Карпати, 1987. – 174 с. 9. Чередниченко В. Анатомія зради. Український буржуазний націоналізм – знаряддя антирадянської політики імперіалізму / В. Чередниченко. – К.: Вид-во політ. літ-ри України, 1978. – 336 с. 10. Андрухів І. Правда історії: Станіславщина в умовах терору і репресій: 1939–1959 рр.: історико-правовий аспект, документи і матеріали / І. Андрухів. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. – 448 с. 11. Баран В., Токарський В. Україна: західні землі: 1939–1941 рр. / В. Баран, В. Токарський. – Львів.: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009. – 448 с. 12. Єгрешій О. І. Суспільно-політична та культурно-просвітницька діяльність єпископа Григорія Хомишина (1904–1945 рр.): автореф дис. к. іст. наук: 07.00.01 “Історія України” / О. І. Єгрешій. – Івано-Франківськ, 2003. – 20 с. 13. Костючок П. Л. Етнополітичні та національно-культурні процеси на Гуцульщині в контексті становлення української нації (кінець XIX ст. – 1939 р.): автореф дис. к. іст. наук: 07.00.05 “Етнологія” / П. Л. Костючок. – Івано-Франківськ, 2006. – 20 с. 14. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. Нарис суспільно-політичного руху (XIX ст. – 1939 р.) / М. Кугутяк. – Івано-Франківськ [б. в.], 1994. – 202 с. 15. Литвин М. 1939: Західні землі України / М. Литвин, О. Луцький, К. Науменко. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1999. – 152 с. 16. Рубльов О. С. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції (20–60-ті роки XX ст.) / О. С. Рубльов, Ю. А. Черченко. – К.: Наук. думка, 1994. – 350 с. 17. Сенюк М. Я. Зарубіжні зв'язки українських громадських організацій Галичини у 20–30-ті роки XX століття: автореф дис. к. іст. наук: 07.00.01 “Історія України” / М. Я. Сенюк. – Івано-Франківськ, 2006. – 20 с. 18. Ходак В. Я. Суспільно-політична діяльність Організації українських націоналістів (1929–1934 рр.): автореф дис. к. іст. наук: 07.00.01 “Історія України” / В. Я. Ходак. – Івано-Франківськ, 2005. – 20 с. 19. Ярош Б. О. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях. 30–50-ті роки XX ст. (історико-політологічний аспект) / Б. О. Ярош. – Луцьк: Надстир'я, 1995. – 176 с. 20. Васюта І. К. Національно-визвольний рух у Західній Україні (1918–1939 рр.) / І. К. Васюта // Український історичний журнал. – 2001. – № 6. – С. 35–64. 21. Термін “український інтегральний націоналізм” укорінився у науковому обігу з легкої руки американського історика Дж. Армстронга завдяки його відомій праці “Український націоналізм. 1939–1945” (вид. 1955, 1963, 1987 рр.). Особисто Д. Донцов називав націоналізм “чинним”, а діячі ОУН – “організованим”, “революційним” тощо. 22. Островерха М. Мусоліні: людина й чин / [Передм. Д. Донцова]; Сер. “Книгозбірня Вістника”. – Ч. 1. – Львів, 1934. – 85 с.; Єндик Р. Адольф Гітлер / Сер. “Книгозбірня Вістника”. – Ч. 4. – Львів, 1934. – 64 с.; Керч Р. Франко – вождь іспанців / Сер. “Книгозбірня Вістника”. – Ч. 2. – Львів, 1937. – 82 с. 23. Лисяк-Рудницький І. Націоналізм. Між історією й політикою: Статті до історії та критики української суспільно-політичної думки / І. Лисяк-Рудницький. – Мюнхен, 1973. – С. 239–240. 24. Мірчук П. Нарис історії Організації Українських Націоналістів. – Т. I (1920–1939) / П. Мірчук. – Мюнхен; Лондон; Нью-Йорк, 1968. – С. 389–398. 25. Кугутяк М. Історія української націонал-демократії (1918–1929). – Т. 1 / М. Кугутяк. – К. – Івано-Франківськ: Плай, 2002. – 536 с. 26. Шумейко І. М. Комуністична партія Західної України у боротьбі за народний фронт / І. М. Шумейко, П. М. Яцків. – Львів: Вид-во Львів-го держ. ун-ту, 1985. – 167 с. 27. Кедрин І. Життя – події – люди: Спомини і коментарі / І. Кедрин. Мюнхен, 1957. – 253 с. 28. Wączkowski W. Sprawa ukraińska / Wączkowski W. // Kultura. – 1952. – Nr. 7/8 (57/58). – S. 72–73.

Руслан Гусак

НАЦИОНАЛИСТИЧЕСКИЕ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ОСВОБОДИТЕЛЬНОГО ДВИЖЕНИЯ НА ЗАПАДНОУКРАИНСКИХ ЗЕМЛЯХ В 1921–1939 ГГ.

В статье приведены основные фактические данные о деятельности ОУН в западноукраинских землях в 1921–1939 гг., проанализированы причины роста популярности среди молодежи этой линии национально-освободительной борьбы по сравнению с демократической и коммунистической.

Ключевые слова: западные украинцы, освободительное движение, нелегальная борьба, национализм, межвоенный период.

Ruslan Goosak

COMPONENT NATIONALIST LIBERATION MOVEMENT IN WESTERN UKRAINIAN LANDS IN THE 1921–1939

The article is based on the essential and actual information about OUN's activity in West-ukrainian territory during 1921–1939 and the reasons of the increase of the popularity of this line (by comparison to the democracy one and the communist one) among the youth are analyzed in it.

Key words: west ukrainians, liberation movement, illegal struggle, nationalism, interwar period.